

A regionális szemlélet fejlesztése

Országcsoportok, régiók tanításának módszertani kérdései

A regionális földrajz a geográfiának az az ága, amely a **természeti és társadalmi tényezők** együttesét, kölcsönhatását **egy-egy területi egységen belül** vizsgálja (Kovács Z. 2001).

Tartalom

- A regionális földrajz szerepének átalakulása a felsőoktatásban és a közoktatásban
- A regionális földrajz tanításának módszertana
- A regionális vagy tematikus földrajz?
- Példák, lehetőségek, feladatok

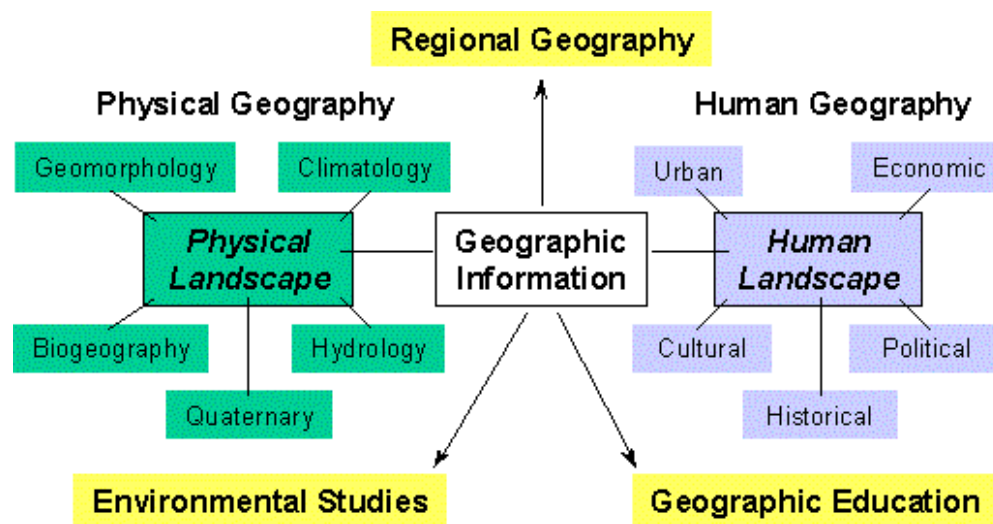
A regionális földrajz szerepének átalakulása

- Az 1960-as évekig világszerte a **tudományterület „koronája”**
- A 20. század derekáig uralkodó: egy-egy területi egység jellemzőinek leltárszerű számbavételére → bemutatása **sablonos sorrendben**
- A **korszerű** regionális földrajzi szintézis → **nem lehet mechanikus felsorolás**, összegzés → a jellemzők közötti szelekcióra és a lényeges **földrajzi összefüggések feltárására**, kiemelésére kell irányulnia

- Az aktuálpolitikai események, környezeti katasztrófák **nem értelmezhetők** megfelelő regionális földrajzi (geopolitikai, szociál-geográfiai, természetföldrajzi) alapok nélkül

1. ábra:
A földrajztudomány felosztása

Közoktatás – Regionális földrajz

Hagyományos leíró (regionális) földrajz

Amerikai Egyesült Államok

1. Területi szélességi és a hosszúsági kör fokszámát, a határok nevét és a legnagyobb folyó nevét!

2. A térkép megfigyelése után készítsd el a felszín vázlatát, és tájait jelöld meg az alábbi számokkal!

1) Sziklás-hegység
2) Préri-fennsík
3) Mississippi-alföld
4) Appalache-hegység
5) Parti-síkság

A gazdaságok szempontjából kedvező természeti adottságai:

a) Fekvése:

b) Partvonala:

c) A felszín felépítése:

d) Éghajlata:

Kialakulása és benépesítése

Kik voltak az Egyesült Államok őslakói?

Honnan vándoroltak be a fehérek?

Hogyan kerültek ide a feketék?

Nézd meg a bal oldali rajzot és válaszolj!
Milyen településeken él az Amerikai Egyesült Államok lakosságának nagyobb része?

Az ország melyik részén épült a legtöbb nagyváros?

A mezőgazdasági népesség lakóhelye:

Az Amerikai Egyesült Államok gazdasági élete

Bányászat és energiatermelés

1. A Bányászat (52. oldal) térképe alapján rajzold az alábbi térképvázlat mellé helyére a feketeköszén, a kőolaj és a földgáz néhány jelét!

KÖZÖSSÉGI TERMEKELÉS millió tonna

Fontosabb szénmedencék

Fontosabb kőolajmezők

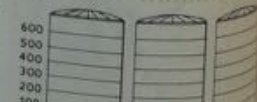
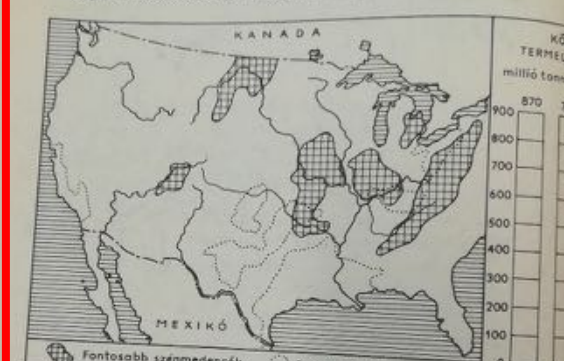
2. A térképvázlat mellett ábrázold Földünk első három széntermelő országát közszéntermelését!

3. A legfontosabb kőolajtermelő országok.
A Függelék adatait írd a táblák fölé és ábrázold az első három ország termelését!
Melyik ország termeli a legtöbb kőolajat?

A három közül melyik ország vásárol kőolajat?

Miért?

KŐOLAJTERMELÉS, millió tonna

4. A szénen, a földgázon és a kőolajon kívül miből fejlesztenek még villamos áramot az Amerikai Egyesült Államokban?

5. Nézd meg a tankönyv 110. ábráját! Melyik ország villamosenergia-termelése legnagyobb a világon?

6. Nevezd meg azokat az ásványokat, amelyeket az USA külföldről is vásárol!

Miért hoznak be ásványi nyersanyagokat?

Az Amerikai Egyesült Államok feldolgozóipara, ipari körzetei

Írd ki a Függelékben azoknak az ipari termékeknek a nevét, amelyekben az USA az egész világon

a) első:

b) második:

2. Ipari körzetek. Tanulmányozd az USA ipara című térképet! Írd az alábbi térképvázlat táblázataiba a fő ipari körzetek nevét!
A jelek alapján töltsd ki a táblázatokat!

KANADA

Vasércbehozatal

I. ipari körzet

Fő energiaforrás és nyersanyag

A legfőbb ipari ágazatok

MEXIKÓ

II. ipari körzet

Fő energiaforrás és nyersanyag

A legfőbb ipari ágazatok

Az (AL) iparhoz behozott nyersanyag

Az Amerikai Egyesült Államok mezőgazdasága

1. A mezőgazdasági üzemek neve az Egyesült Államokban:

2. Az ország mezőgazdaságának jellemző vonásai:

3. Mezőgazdasági övezetek

A természeti adottságok milyen különbségeivel magyarázható kialakulásuk?

Nevezd meg a táblázatokban a mezőgazdaság övezeteit, és írd be a fő terményeket!

KANADA

Mediterrán éghajlat

Öntözés

KALIFORNIA

I. övezet

II. övezet

III. övezet

Legelő - állata:

Erdő

Sivatag

Terményei:

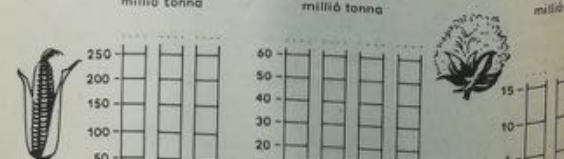
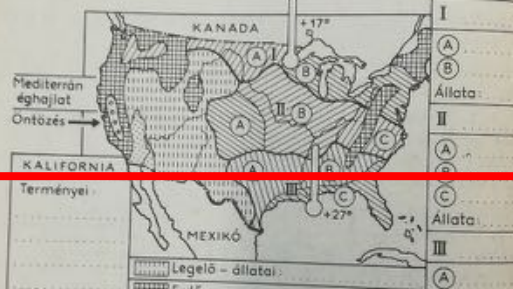
4. Elsők között a világtermelésben

Írd be a Függelék adatait és az oszlopokat színezd megfelelő magasságig!

KUKORICA millió tonna

SZŐJA millió tonna

GYAPOT millió tonna

Közoktatás – Tematikus földrajz

- 20. század második felének közoktatási tantervei → **témák szerinti** csoportosítás
- A megszokott sorrendhez való merev ragaszkodás helyett → az adott térségre jellemző **sajátos folyamatok és problémák kiemelése**, a belső és külső térbeli összefüggések, a világgazdasági szerep bemutatására összpontosít
- A fogalomrendszer kiépítése, a készségek és kompetenciák fejlesztése céljából **változatos didaktikai eszköztárral** rendelkezik

Közoktatás – tematikus földrajz kritikája

Kritika:

- Az ágazati (tematikus) példák alapján **nem lehetett világunkról rendszerezett, átfogó képet** kialakítani
- A térképen való eligazodáshoz szükséges **minimális topográfiai anyagot** a tanulókkal elsajátíttatni nehéz

A regionális földrajz tanításának módszertana

- **Földrészenként** tárgyalás (hagyományos)
- **Nem földrészenként** tárgyalja a témát → tematikus blokkokat használ (eltérő kontinensen található nagytáj komplex földrajzi jellemzése; pl. Közel-Kelet, Mediterráneum, NAFTA, Kárpát-medence, globális városok stb.)

Óraszámok változása

	5.	6.	7.	8.	I.	II.	III.	IV.	Össze- sen
1950	4	4	3	–	3	3	3	–	20
1962	2	2	2	2	2	2	2	–	14
1978		2	2	2	2	3	–	–	11
NAT			1,5– 2	1,5– 2	2	2	–	–	7-8
Keret- tanterv (2002)	Termé- szet- ismeret		1,5	1,5	2	2	–	–	7

3. táblázat:

A földrajz órák számának változása a II. világháború után az általános iskolában és a gimnáziumban

Témakör	Időkeretek (órában)
A szilárd föld anyagai és folyamatai	8
Földrajzi övezetesség	7
Gazdasági alapismeretek	5
Afrika, Amerika földrajza	14
Ázsia földrajza	10
Ausztrália, a sarkvidékek és az óceánok földrajza	4
Európa általános földrajza	5
Észak- és Mediterrán-Európa földrajza	5
Atlanti-Európa földrajza	6
Kelet- és Közép-Európa földrajza	7
A Kárpát-medencevidék földrajza	5
A hazánkkal szomszédos országok földrajza	6
Magyarország természeti és kulturális értékei	5
Magyarország társadalomföldrajza	10
Összesen	97

6. táblázat:
 Tematikai egységek
 az általános iskolai földrajztanításban
 (forrás: <http://kerettanterv.ofi.hu/kiegeszites/>)

Témakör	Időkeretek (órában)
A Föld kozmikus környezete	7
A földi tér ábrázolása	6
A Föld mint közetbolygó szerkezete és folyamatai	13
A légkör földrajza	11
A vízbirok földrajza	11
A földrajzi övezetesség	12
Társadalmi folyamatok a 21. század elején	6
A világgazdaság jellemző folyamatai	11
Magyarország – helyünk a Kárpát-medencében és Európában	14
A társadalmi-gazdasági fejlődés regionális különbségei Európában	14
Az Európán kívüli kontinensek, tájak, országok társadalmi-gazdasági jellemzői	14
Globális kihívások – a fenntarthatóság kérdőjelei	10
Összesen	129

7. táblázat:
 Tematikai egységek a gimnáziumi földrajztanításban
 (forrás: <http://kerettanterv.ofi.hu/kiegeszites/>)

A regionális földrajz tanításának módszertana

- **Egyedi jellemzők → általános törvényszerűségek**
- Pl. az urbanizáció tipizálásához és általános törvényszerűségeinek megállapításához regionális (kínai, japán, afrikai, latin-amerikai stb.) városfejlődési esettanulmány révén lehetett eljutni

A regionális földrajz tanításának módszertana

- **Általános törvényszerűségek → helyi jellemzők** (pl. általános légkörzés, helyi időjárás)

Példák, lehetőségek

- Regionális → általános (pl. települések)
- Általános → regionális (pl. általános légkörzés, helyi időjárás)
- Az adott államokra, illetve térségekre jellemző **összefüggések, problémák** és a hozzájuk kapcsolódó fogalmak megismertetése
- Pl. iszlám életforma-alakító szerepét, kulturális jelentőségét az arab olajsejkségek vagy Törökország földrajzának keretében

Példák

- **Az Eufrátesz vízügyi létesítmények hatásai (Délkelet-Anatólia Projekt)**
 - pozitív és negatív változások → a víz korlátozottan rendelkezésre álló természeti erőforrás → elosztásában Törökország a közel-keleti térség kulcspozícióját birtokolja
- Fenntartható fejlődés, környezeti nevelés, határokon átnyúló környezeti hatások és érdekütköztetések, konfliktuskezelés

Példák

- A modern török állam kialakulásának folyamatában a **nemzetiségi és vallási konfliktusok** kezelésének példái
- A **túlnépesedés következményei**: a vendégmunkások kibocsátásának és az óriásvárosok (Isztambul, Ankara) létrejöttének a problémái

Példák

- Csoportmunka, projektfeladat vagy szerepjáték formájában történő megvitatása → érvek **Törökország EU-csatlakozása mellett és ellene**
- Adatgyűjtés és -feldolgozás, az **önálló tanulási képesség fejlesztése**, vitakultúra, döntési képesség kialakítása

Lehetőségek

- **Nincs szükség** egy-egy térség vagy ország tárgyalása során mindenre kitérni!
- **Egyetlen kulcsfontosságú problémát** kiemelni
- **Egy fejlesztési feladatot a középpontba állítani** → de! az adott országról kialakított földrajzi kép kerek, sztereotípiáktól mentes legyen
- **Változatos feldolgozás** → a tanulók érdeklődésének felkeltése más nemzetek, más kultúrák megismerése iránt
- **Összehasonlítás** (hasonlóságok, különbségek → Mo. régiók)
- **SWOT-analízis**

- 2.4** a) Keresd meg Gönc városát az atlaszban! A 2001 óta újra városi rangot viselő Göncön 2052 fő-ét (2017). Hogyan és milyen mértékben határozhatja meg a város fejlődését a fekvése és a természeti adottságai?
- b) Hogyan és milyen mértékben határozhatja meg a város fejlődését a városi lakók tudása, iskolai végzettsége?
- c) Városfejlesztési tanácsadóként mit javasolnál a város polgármesterének? Válaszod kidolgozásához keresd az interneten jelölgettségeket a városról, és használd fel a 9.4. ábrán összegyűjtött információkat is!

9.5. Gönc és környéke

- 2.5** a) Elemezd a táblázat szempontjaihoz hasonlóan a lakóhelyedhez közeli fekvő kisváros adottságait!

ERŐS SÉGEK

- kedvező az érettség nélküli középfokú végzettségűek aránya
- növekszik a felsőfokú végzettségűek aránya
- emelt szintű köznevelési járóbeteg-szakellátás
- korszerű óvoda
- korszerű iskola
- színvonalas kulturális programok
- kedvező földművelési, erdőgazdasági és halászati adottságok
- szántófelületeken ipari növénytermesztés
- közúti vasúti halózat

LEHETŐSÉGEK

- járati központ szerepének erősítése
- a településhez kötődés erősítése
- turisztikai lehetőségek kihasználása
- gazdaságfejlesztési, városmarketing tevékenység erősítése
- kedvező növénytermesztési adottságok kihasználása, feldolgozóipar létesítése a helyi kultúr-növényekre (burgonya, kajszibarack)
- város saját arculatának megőrzése
- az M10-as gyorsforgalmi autópálya
- az ingázás mindhárom módjának megteremtése

9.4. Gönc városfejlesztési stratégiáját meghatározó kedvező és kedvezőtlen adottságok

GYENGESÉGEK

- magas munkanélküliség aránya
- csökken az érettségibottok aránya
- alacsony infrastruktúrális közelműveltség
- nincs bölcsődei ellátás
- az általános iskolás korú gyermekek egy része más településre jár iskolába
- mikro- és vállalkozások többsége, a nagyvállalatok hiánya
- kevés K+F tevékenység
- romló minőségű élelmiszer
- csökken a vasúti forgalom
- téli időszakban fűtőanyaghiány
- sok illegális hulladéklerakó

VESSZÉLYEK

- elvándorlás, születésszám csökkenése
- stagnál vagy csökken a helyi munkahelyek száma
- alacsony szegély
- nincs közvetlen kapcsolat a forgalmas közlekedési folyosókkal
- növekszik a közlekedési környezetterhelés
- nagy áramló forgalom a turistaszegélyben

Pozitív következmények	Negatív következmények
Csökcent a születési arányszám	Előrepszik a lakosság
Lassult a népesség gyarapodásának üteme (400 millió fővel kevesebb gyerek született)	Nő az eltartottak száma (ma 100 eltartóra 47 eltartott jut, 2050-ben 87)
2030 körül megáll a népességszám növekedése	Ki kell alakítani a hosszú távon fenntartható nyugdíjrendszert (a kínai dolgozók fele nincs biztosítva öregkorára)
Javult a nők egészségügyi ellátása és helyzete	Torz férfi-nő arány
Nőtt a megtakarítási ráta és az egy főre eső gazdasági teljesítmény	4-2-1 probléma
	Nő az eltitkolt gyermekek aránya (szülei nem anyakönyvezték, nincs kínai állampolgársága, ezért nem járhat iskolába), 2000-ben 8 millió gyermeket titkoltak el

5.1. táblázat. A kínai népesedéspolitika pozitív és negatív következményei

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
tartós befektetés	külföldi technológiák	újabb infrastruktúra építése	függés az európai, észak-amerikai exporttól
stabil ipari termelés	energia- és nyersanyag-függőség	növekvő export	emelkedő energia- és nyersanyagárak
alacsony szintű eladósodás	sok kevésbé termelékeny kis- és közép-üzem	K+F támogatása	hiányzó szociális háló
stabil és növekvő belső fogyasztás (nagy belső piac)		a belső piac erősítése a fogyasztás növelésével	a népesség előregedése
nagy munkaerő-kínálat		kapcsolat az ASEAN-nal	

5.2. táblázat. A kínai gazdaság elemzése

Lehetőségek, célok

- A legjobb megoldás → a **regionális** és a **tematikus szemlélet összhangja** (egyensúly)
- A konkrét regionális vonatkozással nem rendelkező alapfogalmak (pénz, GDP, gazdasági szerkezet, tőzsde, tőke kivitel) → **tematikus elv** szerint
- Erre épülhet az ismeretek alkalmazását elváró, **problémaközpontú regionális földrajz**
- A **konkrét példák** → **általános fogalmak**, folyamatok, összefüggések, problémák megértése

Lehetőségek, célok

- A természeti adottságok és a társadalmi-gazdasági folyamatok közötti **összefüggések** bemutatása
- A különböző gazdasági tevékenységek elhelyezkedését befolyásoló, időben is változó hatótényezők megvilágítása → **ok-okozati kapcsolatok**
- Szakítani kell a statikus (pillanatnyi állapotot rögzítő) szemléletmóddal

Lehetőségek, célok

- Milyen sajátos **társadalmi vagy környezeti problémákkal kell szembenéznük** az ott élőknek?
- A **regionális vonások összekapcsolódnak a globális folyamatokkal** → a világgazdaság működésére jellemző kölcsönhatások és folyamatok megértése

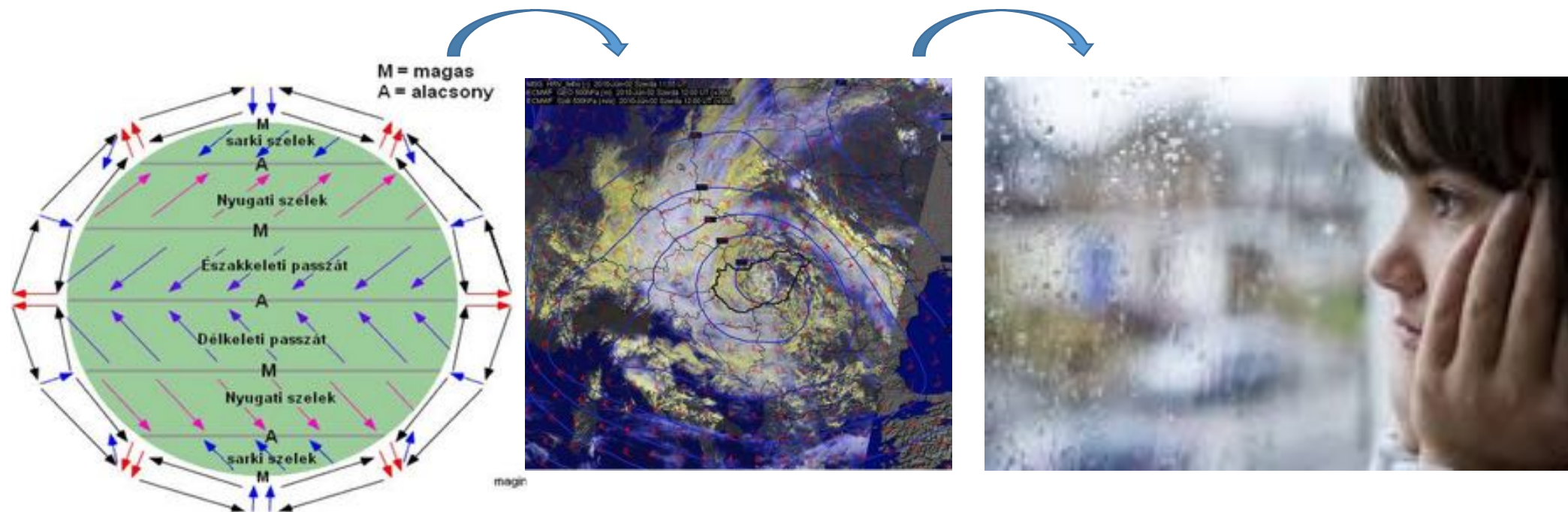
1. FELADAT: A 2013. júniusi dunai árvíz időjárási háttere

A NAGY FÖLDI LÉGKÖRZÉS

- **Ugyanazok a fizikai törvények és jelenségek irányítják** a légköri folyamatokat
- A légköri áramlásokat kialakító folyamatok egymással összefüggenek → **egy nagy RENDSZERT** alkotnak
- A légkörben minden mindennel összefügg!

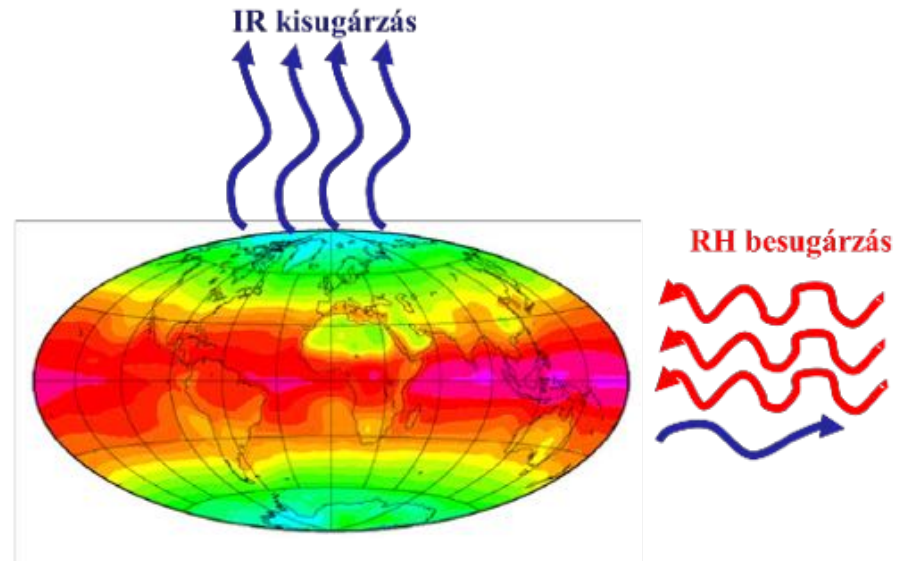
A légkörben minden mindennel összefügg!

Az időjárási folyamatokat irányító fizikai törvényszerűségek, jelenségek

1. A sugárzási és hőátadási törvények

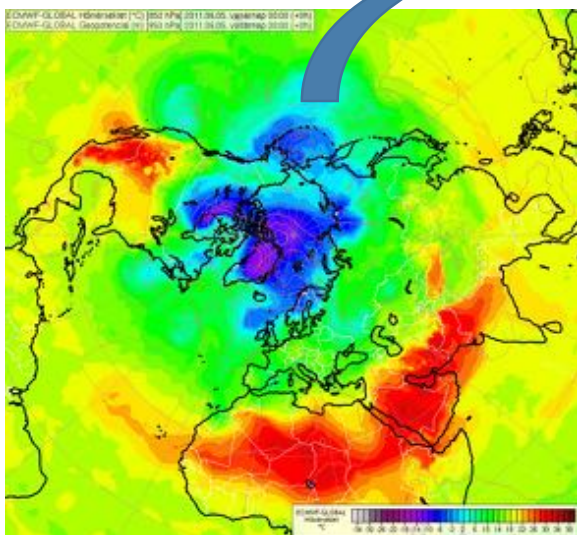
- a földfelszín közvetítésével hőátadás útján melegszik fel
- a gömb alakú Földön a Nap rövidhullámú besugárzása az Egyenlítőnél jóval nagyobb, míg a sarkokat alig éri besugárzás

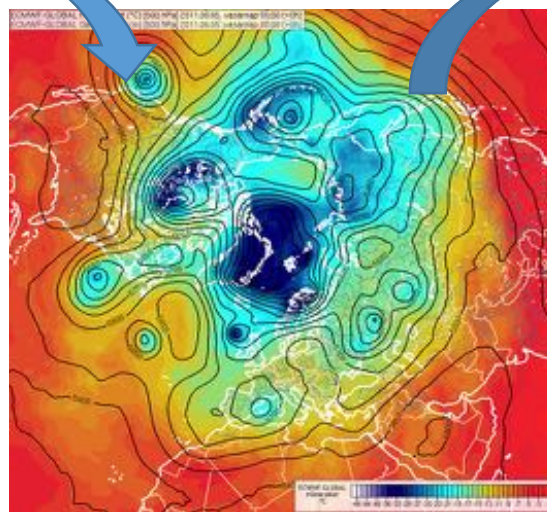
2. A termodinamika I. főtétele – A légkör egy óriási hőerőgép!

A Nap sugárzása következtében felmelegedett levegő hőenergiája **mechanikai energiává** (mozgássá, azaz szellé) alakul át.

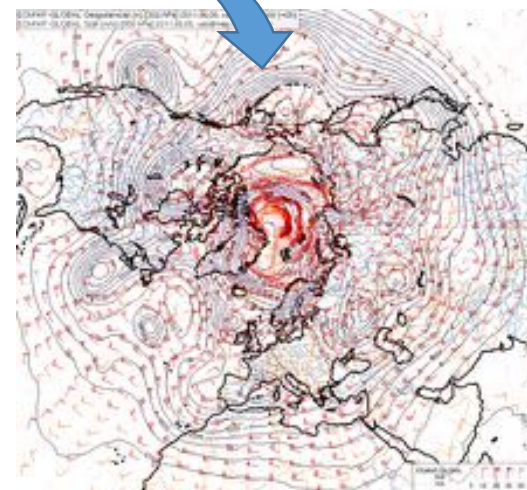
eltérő felmelegedés → eltérő légnyomású területek → légnyomáskülönbség → levegő áramlása

hőmérsékletkülönbség

légnyomáskülönbség

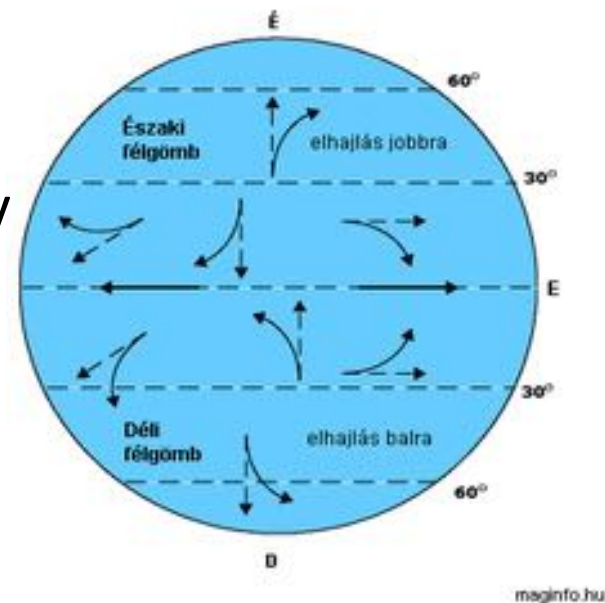

mechanikai munka - szélrendszerek

3. A Coriolis erő

A Coriolis erő hatására a szél nem a magas nyomású hely felől az alacsony nyomású hely felé fúj, hanem **eltérül**

- az északi félgömbön mindig jobb kéz,
- a déli féltekén mindig bal kéz felé.

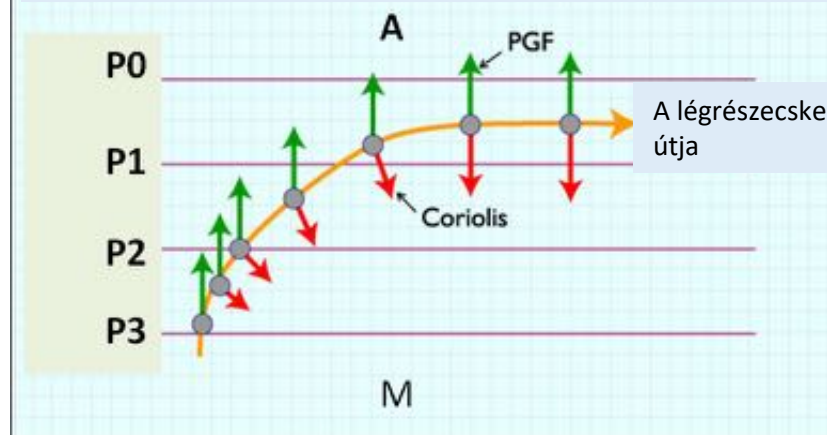

Az eltérítő hatás az Egyenlítőtől a sarkok felé növekszik.

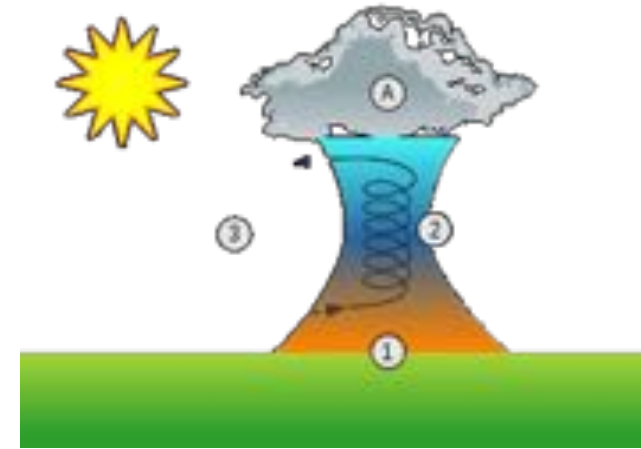
https://www.youtube.com/watch?v=__SJtnpCD8&list=PLxg4SaAU9umMh1odwj3W2LxZSqTX-jD4V&index=15

Az eltérítő erő hatására a szél nem az izobárokra merőlegesen, hanem azokkal párhuzamosan fog fújni.

4. A víz halmazállapot változása

- felhő- és csapadékképződés
- módosítja az áramlási folyamatokat → a víz párolgásakor elnyelt hő a kicsapódáskor felszabadul → a légkörben hőtöbblet keletkezik → további feláramlásra készíti a levegőt

- gigantikus hőerőgép → a kazán = napsugárzás által melegített levegő; a hűtő = a hideg sarkvidék
- eltérő felmelegedés → légnyomáskülönbség → levegő áramlása → az eltérítő erő módosítja
- légköri nedvesség → a besugárzás módosítása + látens hő

Látens hő: az a hőmennyiséget, amelyet egy anyag elnyel (vagy lead) anélkül, hogy közben hőmérséklete megváltozna.

A hőmérséklet-különbség és a Föld forgásának hatására a légkörben ilyen hullámok keletkezhetnek

(1951, Chicagói Egyetem, forgókádas kísérlet)

A forgókádban lévő folyadék

közepét → hűtötték → Sarkvidék

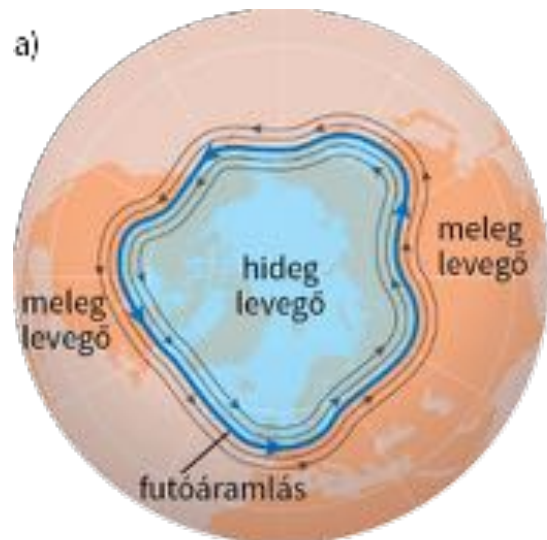
szélét → melegítették → Egyenlítő

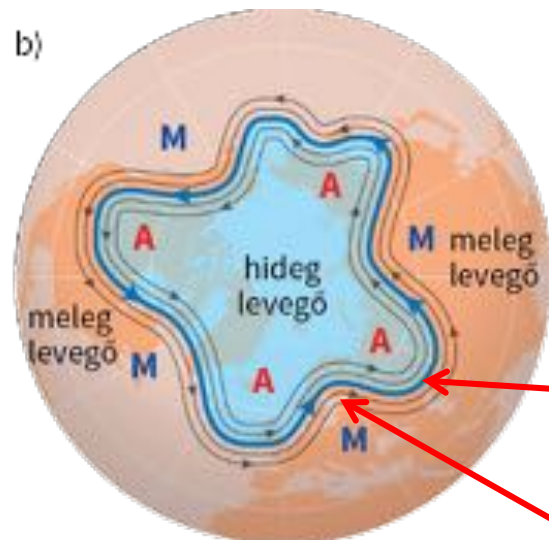
(Forrás: D.H. Fultz, University of Chicago, Hydrodynamics Laboratory, 1951)

A mérsékelt övezeti ciklonok és anticiklonok kialakulása

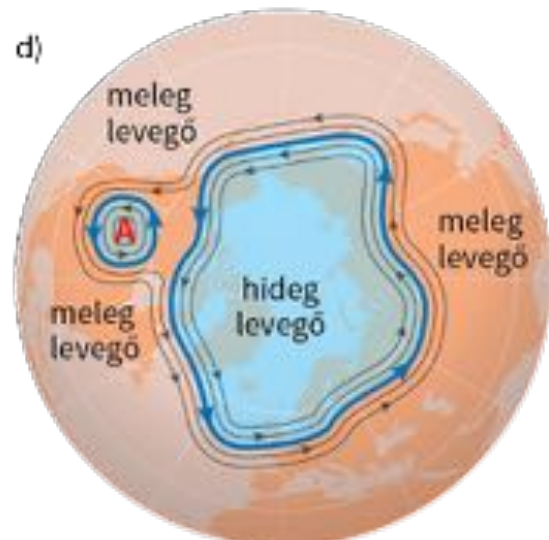
enyhén hullámozó magassági légáramlat

hullámok kezdenek kialakulni

erősen hullámozó futoáramlás

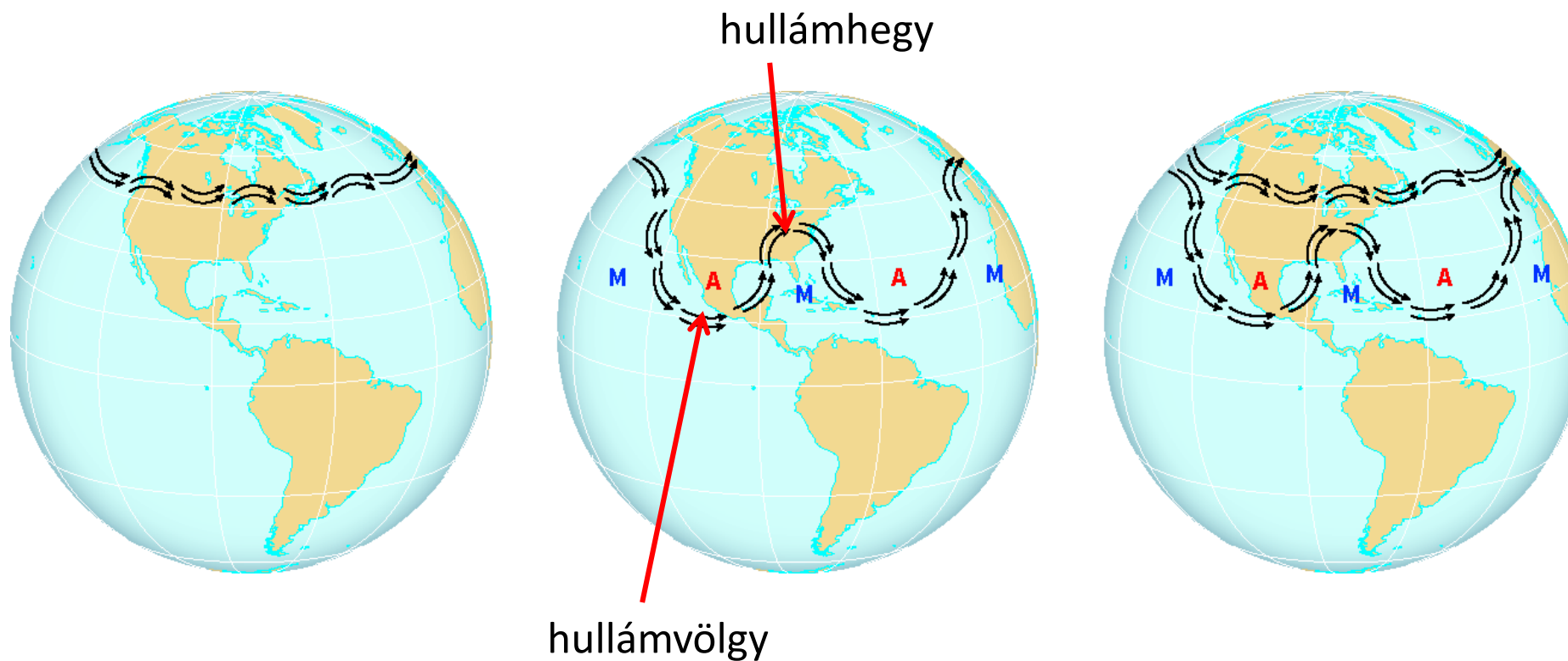

leszakadó alacsony nyomású képződmény

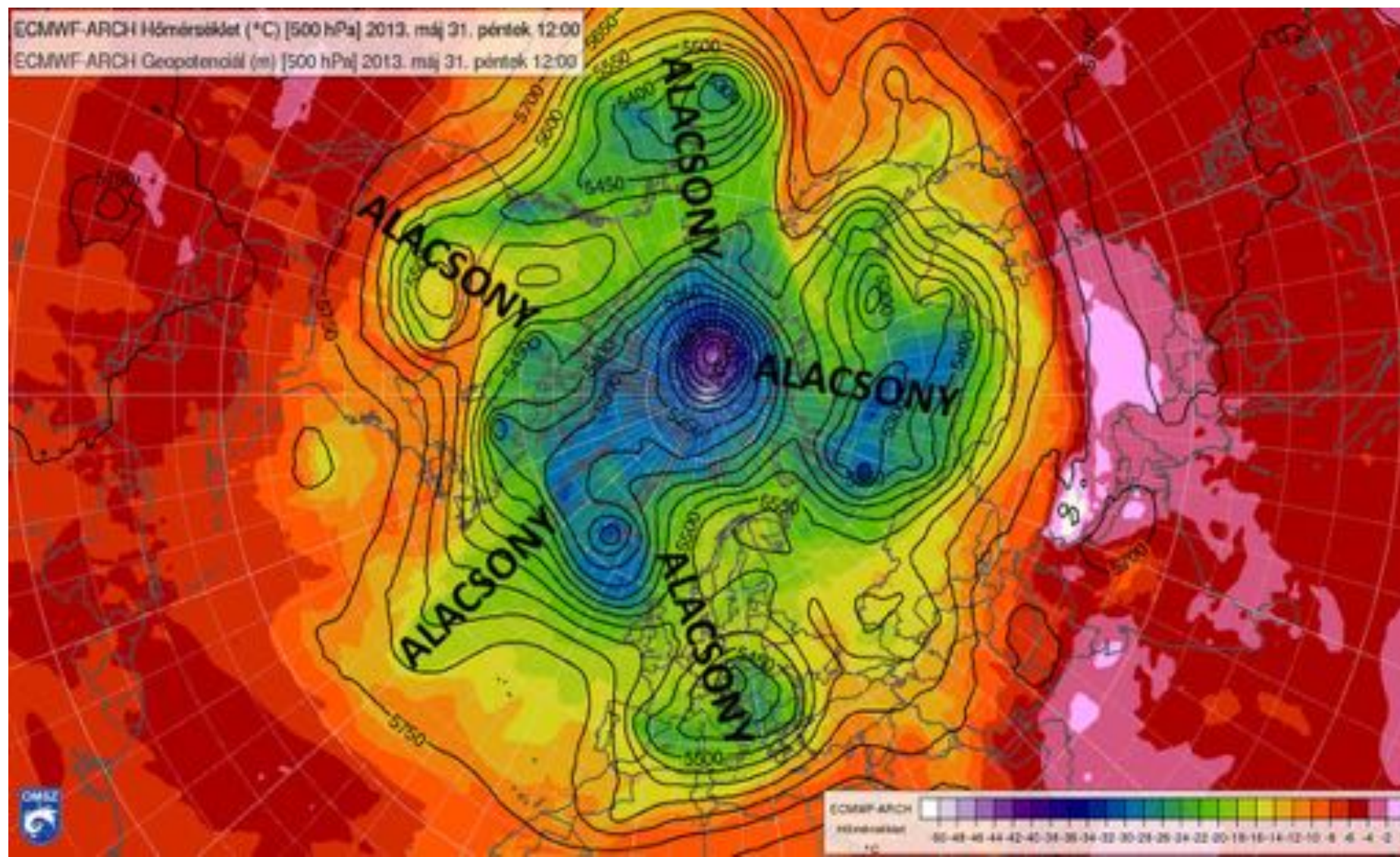
hullámvölgy

hullámhegy

A mérsékelt övezeti ciklonok és anticiklonok kialakulása

A 2013. júniusi dunai árvíz időjárási háttere

2. FELADAT

Készítse el egy tetszőlegesen választott globális probléma órai feldolgozásának rövid vázlatát (konceptióját) a **regionális** és a **tematikus szemlélet** összhangját megtartva!

A levegőburok problémái	éghajlatváltozás	Alpok, síturizmus
	ózonréteg	Sarkvidékek
	savas eső	Harz, Skandinávia
	szmog	Kína
	zajszennyezés	nagyvárosok
	radioaktív szennyezés	Csernobil

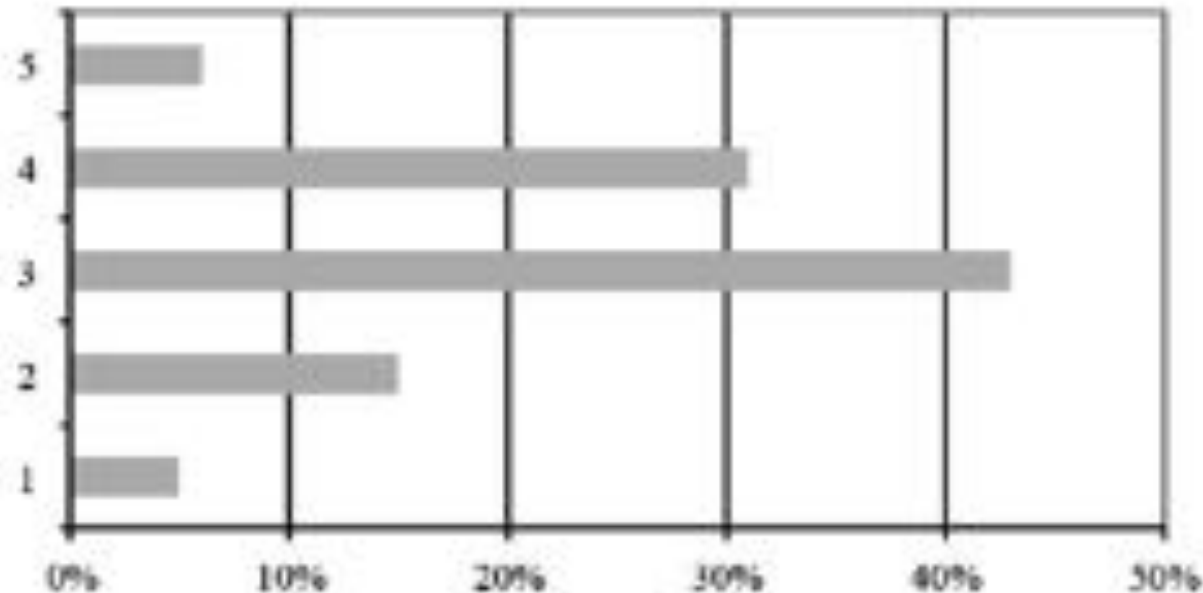
A vízburok problémái	vízhasználat	Törökország, Izrael
	halászat	Kína, Japán
	szemét az óceánokban	Csendes-óceán
	tengerszint emelkedése	Kiribati, Tuvalu, Hollandia
	jég olvadása	Alpok, sarkvidékek
	árvizek	Indus, Mississippi
	felszín alatti vizek csökkenése	Kiribati, Csendes-óceán

A növekedés határai	ökológiai lábnyom	Kína, USA
	Túlfogyasztás, élelmiszerpazarlás	EU, USA
	túlturistasodás, tömegturizmus	Velence, Benidorm, Budapest
	hulladékok	Kína, Szomália
	egyenlőtlenségek a világban	észak-dél
	nem megújuló energiaforrások	India, Kína
A demográfiai és urbanizációs válság	túlnépesedés	Niger, Száhel-öv
	magas csecsemőhalandóság	Afrika, Ázsia
	előregedés	Japán, Európa
	migráció	Európa, Ázsia, Afrika
	gyermekmunka	India, Pakisztán
	fényszennyezés	nagyvárosok
	járványok, betegségek	Afrika, Ázsia
	etnikai és vallási konfliktusok	Izrael, Törökország

Élelmezési válság	éhínség, alultápláltság	Afganisztán, szubszaharai Afrika
	túltápláltság	USA, Európa
	öntözés	Kalifornia, Aral-tó
	kemikáliák túlzott használata	Kína
	talajhasználat	Brazília
	erdőirtás	Amazónia
	mezőgazdasági területek csökkenése	Száhel, Kína

Természeti katasztrófák	erdőtüzek	Kalifornia, Görögország
	árvíz	India, USA
	extrém időjárási jelenségek	Magyarország Amerika, Ausztrália
	fajok kihalása	esőerdők
	aszály, elsivatagosodás	Afrika
	tengerszint emelkedése	Indiai-óceán, Kiribati
	földcsuszamlás	Andok
	lavina	Alpok
	tornádó, hurrikán	Észak- és Közép-Amerika
	vulkánkitörés	Mexikó
	földrengés	Japán, Törökország
	cunami	Indonéz-szigetvilág

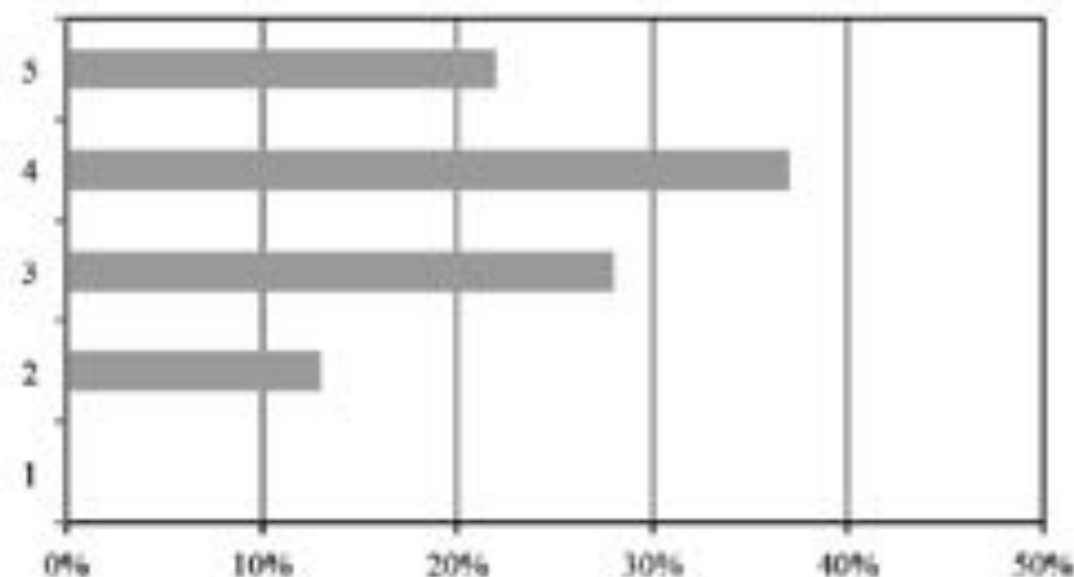
Kérdőív

2. ábra A válaszok megoszlása arra a kérdésre, hogy „Az Ön megítélése szerint a diákjai mennyire tudják hasznosítani regionális földrajzhoz kapcsolódó témaköröket a hétköznapi életben?”. Jelmagyarázat: 1 – nem hasznos, 5 – nagyon hasznos (a pontszámok megoszlása a válaszadók százalékában, N=125).

Figure 2 Distribution of answers on the question “In your opinion, how useful is the regional geography taught in the primary and secondary schools for the everyday life?”.

Legend: 1 – not useful, 5 – very useful (100% = the total number of the questionnaires, N=125)

3. ábra A válaszok megoszlása arra a kérdésre, hogy „Ön szerint a jelenlegi földrajztankönyvekben szereplő regionális földrajzi ismeretek mennyire alkalmasak a természet- és társadalom-földrajzi folyamatok közötti kapcsolatok integrált bemutatására?”. Jelmagyarázat: 1 – egyáltalán nem, 5 – nagyon erősen (a pontszámok megoszlása a válaszadók százalékában, N=125).

Figure 3 Distribution of answers on the question “In your opinion, to what extent do the primary and secondary geography textbooks support integrated teaching of physical and societal processes in the frame of regional geography?”.

Legend: 1 – not at all, 5 – very strongly (100% = the total number the questionnaires, N=125)

4. ábra A válaszok megoszlása arra a kérdésre, hogy „Ön szerint milyen módon kellene változtatni a regionális földrajzhoz kapcsolódó témakörök oktatásán?”

(A válaszok típusát 1. a szövegben; a pontszámok megoszlása a válaszadók százalékában, N = 125)

Figure 4 Distribution of answers on the question “In your opinion, how should be the methodology of teaching regional geographical themes improved?”. (The different types of answers are explained in the text; 100% = the total number of the questionnaires, N = 125).

Összegzés

- Regionális földrajz: természeti + társadalmi tényezők kölcsönhatását egy területi egységen belül vizsgálja
- Nem lehet mechanikus felsorolás → a lényeges földrajzi összefüggések kiemelése
- Egyedi jellemzők → általános törvényszerűségek (pl. városok)
- Általános törvényszerűségek → helyi jellemzők (pl. légkör)

Összegzés

- A regionális + tematikus szemlélet összhangja
- Nincs kell mindenre kitérni → egyetlen kulcsfontosságú probléma kiemelése
- Változatos feldolgozás → a tanulók érdeklődésének felkeltése
- Összehasonlítás (Mo. régiók)
- SWOT-analízis

Újonnan iparosodott országok

(NIC = Newly Industrialized *Countries*, NIE = Newly Industrialized *Economies*, Feltörekvő piacok)

- Fejlődő gazdaság → lépéseket tettek az iparosodás felé
- Mezőgazdaság, nyersanyagok kitermelése helyett → ipari termékek előállítása
- A besorolást először a 20. század második felében
- Hongkong, Tajvan, Dél-Korea, Szingapúr (NIC első generáció)
- Gyorsan fejlődtek a fejlett technológiáknak köszönhetően
- Oktatás, szakképzés !!!!!
- Ma úgy tekintik, hogy **teljes mértékben fejlettek**

Újonnan iparosodott országok (NIE, NIC)

A legtöbb közgazdász egyetért (jelenleg kilenc van):

- Kína
- India
- Thaiföld
- Malajzia
- Fülöp-szigetek
- Törökország
- Dél-afrikai Köztársaság
- Brazília
- Mexikó

Újonnan iparosodott országok (NIE, NIC)

- Gazdaságuk nagyon különböző
- Különböző lehetőségeik vannak
- Különleges kihívásokkal szembesülnek
- Érdekképviselés hiánya!
- Vannak közös jellemzőik
- ↓

Újonnan iparosodott országok, közös jellemzők

- Kezdetek → **importhelyettesítő** iparosítás
- Később → **exportorientált** iparfejlesztés
- Állandó és jelentős **gazdasági növekedés**, gyakran gyors ütemben
- Az egy főre jutó jövedelem is nő, nem feltétlenül ugyanolyan ütemben, mint a teljes gazdaság

Újonnan iparosodott országok, közös jellemzők

- A lakosság nagy része fokozatosan elhagyta a vidéki területeket → a városokba költözött, jobb munkalehetőségeket keresve → a **városi lakosság aránya nagy**
- Gyakori, hogy a városok több mint 10 vagy akár 20 millió főre nőnek (pl. Sanghaj, Mumbai)

Újonnan iparosodott országok, közös jellemzők

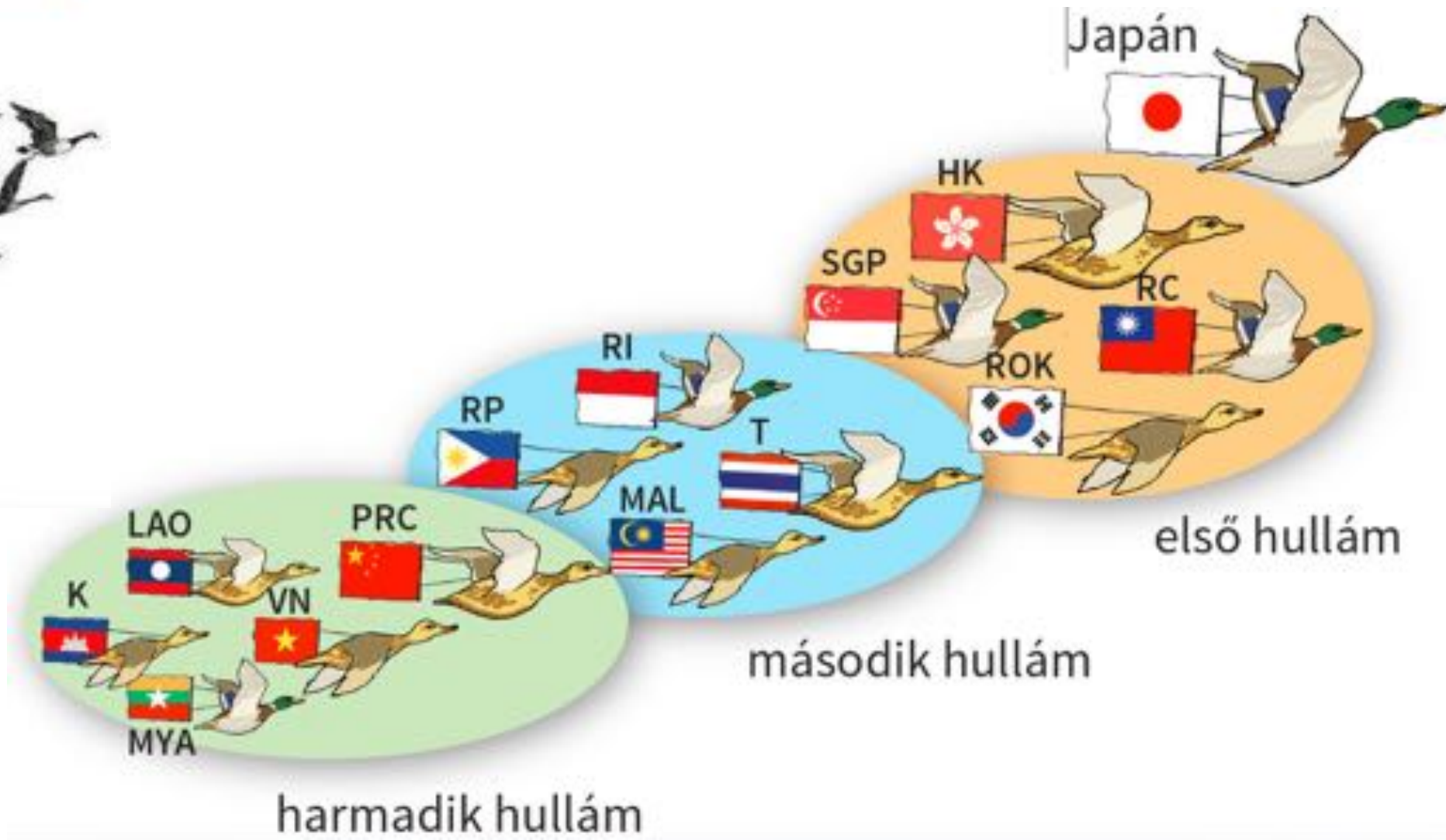
- A tőkefelhalmozás alapja → **alacsony bérek + szorgalom**
- Javul a lakosság életszínvonala
- A gazdaság fejlődésével javul az infrastruktúra, az egészségügy, az oktatás (hosszú folyamat, és gyakran évekig tart)

Újonnan iparosodott országok, közös jellemzők

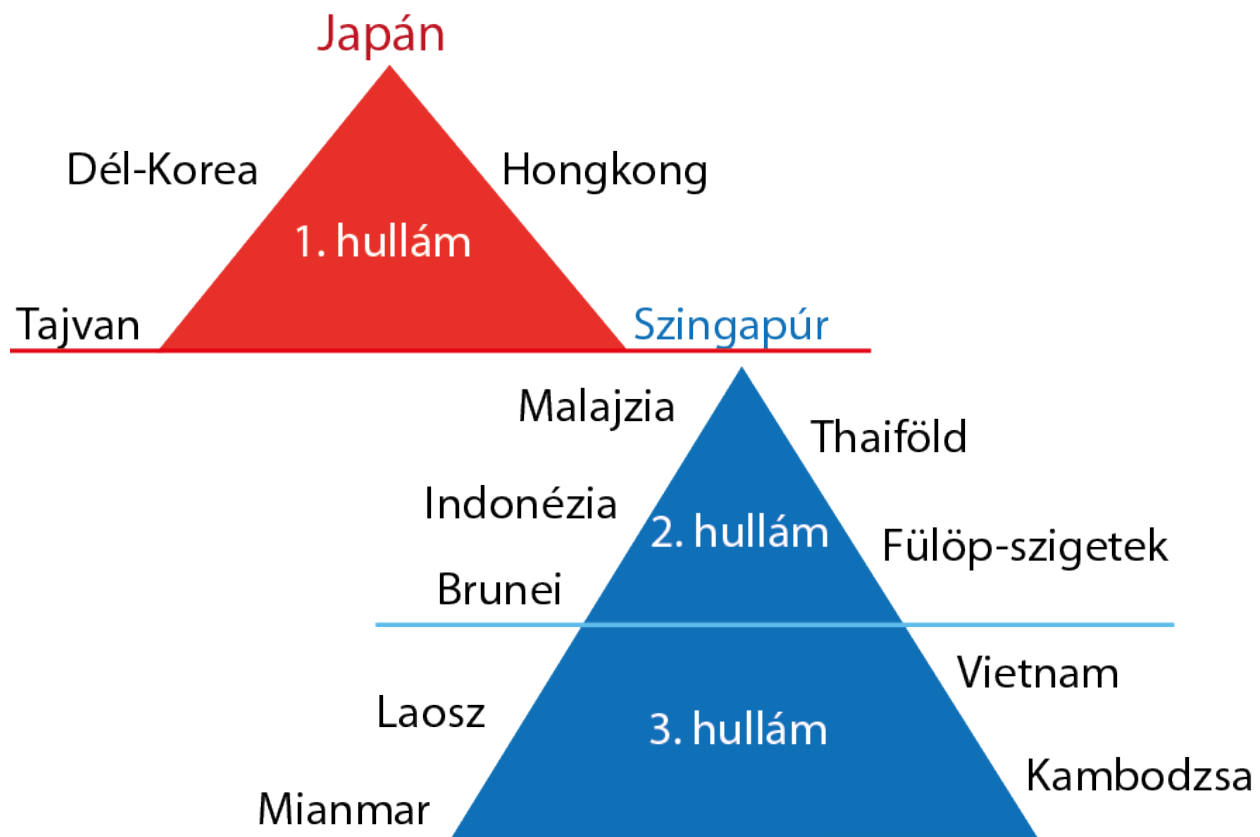
- Az ipari termelés az **exportra** irányul
- Az exportból származó **nyereséget újra a helyi gazdaságba** fektetik be → hazai vállalkozások fejlődése, a bérek fokozatos növekedése → nő a belső kereslet → ösztönzi az ipari termelést

„Repülő vadlibák” modell

60 Years of Asian Industrialisation commenced with Japan in the 1950s and will conclude with Myanmar

„Repülő vadlibák” modell

Források

- <https://study.com/academy/lesson/newly-industrialized-countries-characteristics-sectors-of-production.html>
- <http://worldpopulationreview.com/countries/newly-industrialized-countries/>
- <https://www.worldatlas.com/articles/what-is-a-newly-industrialized-country.html>
- foldrajzi_kozlemenyek_2015_139_evf_1_pp_43.pdf
- EPA00011_Iskolakultura_2012_03_096-104-.pdf
- Földrajz 10. tankönyv (2019), EKE-OFI
- Grundkurs 2, Geografie/Politik (2017), Schöningh